

MEKO:s visselblåsartjänst

MEKO strävar efter att upprätthålla en god affärskultur och motverka korruption och andra oegentligheter. Så kallade visselblåsare spelar en central roll för att värna och främja viktiga värden i ett demokratiskt samhälle, såsom öppenhet och transparens. MEKOs visselblåsartjänst är ett led i organisationens arbete med att förebygga och upptäcka missförhållanden samt att skydda visselblåsare, som rapporterar om missförhållanden. Via MEKOs visselblåsartjänst kan visselblåsare rapportera om missförhållanden och oegentligheter inom MEKO, utan att behöva oroa sig för negativa konsekvenser.

Vad kan rapporteras?

Visselblåsningen ska avse missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Informationen ska alltså angå allmänheten och inte den rapporterande personens egna arbets- eller anställningsförhållanden. Förhållanden som rör en enskild person kan i vissa fall vara av allmänt intresse om det exempelvis rör sig om upprepade eller systematiska överträdelser som kan anses oacceptabla utifrån ett bredare samhällsperspektiv. Överträdelser av interna regelverk såsom uppförandekoder kan i vissa fall vara av allmänt intresse.

Visselblåsningar får också avse överträdelser av vissa EU-regler och svenska regler som implementerar eller kompletterar EU-reglerna. De EU-regler som omfattas finns listade i bilaga 1 till Europaparlamentets och Rådets direktiv (EU) 2019/1936 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten, vilket finns tillgängligt [här](#).

Den rapporterande personen behöver inte ha faktiska bevis, utan det räcker med rimliga farhågor eller misstankar.

Vad ska inte rapporteras?

Rapporteringskanalerna ska inte användas för:

- Generella missnöjesyttringar. Sådana ärenden ska kommuniceras till närmaste chef eller HR-funktionen.
- Rapportering av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt [säkerhetsskyddslagen \(2018:585\)](#) eller annan information som rör nationell säkerhet.

Vem som kan rapportera och få skydd

De personer som skyddas genom visselblåsarlagen är personer med ett till verksamheten så kallat *arbetsrelaterat sammanhang*. Det är fråga om arbetstagare eller andra personer som på ett eller annat sätt är verksamma i eller i anslutning till den verksamhet där missförhållandet förekommer. Det omfattar även deltidsanställda, arbetssökande och personer som avslutat sin anställning. Den rapporterende personen anger tillhörighet till personkretsen i samband med rapportering.

Vad skyddet innebär

Skyddet innebär förbud för MEKO att a) hindra eller försöka hindra rapportering och att på grund av rapportering vidta b) repressalier. Skyddet består även i c) ansvarsfrihet och rätt till skadestånd vid överträdelse av förbuden.

- a) Hindrande åtgärd kan bestå i att verksamhetsutövaren erbjuder en förmån för att någon inte ska samråda med sin arbetstagarorganisation.
- b) Repressalie är till exempel uppsägning, utebliven befordran, ändrade arbetsuppgifter, ändrad arbetsplats, lönesänkning och ändrade arbetstider.
- c) Skydd i form av ansvarsfrihet betyder att den som genom att visselblåsa enligt lagen bryter mot en tystnadsplikt, inte kan ställas till ansvar för att ha brutit mot tystnadsplikten.

För skydd i form av ansvarsfrihet krävs att den rapporterende personen hade skälig anledning att anta att rapporteringen av just den information som omfattades av tystnadsplikt var nödvändig för att avslöja missförhållandet.

Ansvarsfrihet ges inte vid uppsåtligt åsidosättande av sådan tystnadsplikt som enligt offentlighets- och sekretesslagen ([OSL](#)) inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter enligt tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen, s.k. kvalificerad tystnadsplikt, eller åsidosättande av tystnadsplikt enligt lagen ([1971:1078](#)) om försvarsuppfinningar.

Ansvarsfrihet ges inte heller då en rapporterende person lämnar ut handlingar. Ansvarsfrihet gäller däremot om den rapporterende personen muntligt eller på annat sätt rapporterar uppgifter ur en handling utan att lämna ut handlingen.

Om den rapporterende personen gör sig skyldig till brott genom inhämtandet av information är personen inte skyddad. Brott som typiskt sett kan begås vid inhämtande är stöld, olaga intrång, dataintrång, spioneri eller obehörig befattningsmed hemlig uppgift.

Vem administrerar visselblåsarsystemet?

MEKO:s interna rapporteringskanal, är ett säkert system som tillhandahålls av den till MEKO oberoende parten KPMG AB ("KPMG"). KPMG:s Visselblåsartjänst är helt fristående från MEKO:s intranät och externa webbplats och kan motta rapporter dygnet runt.

Den rapporterande personen kan välja att rapportera anonymt eller att framträda med sina personuppgifter. Ingen kontoregistrering behövs för att göra en rapport, men det underlättar vidare utredning av ärendet och/eller uppföljning av ärendets status. För att säkerställa den rapporterande personens anonymitet sparar KPMG AB inte IP-adresser eller annan metadata. Systemet skyddar även rapporten och eventuella uppgifter om den eller de personer vars identitet framgår i rapporten.

Om den person som normalt hanterar visselblåsarärenden själv är föremål för en rapport kommer ärendet omedelbart att omallokeras till en annan oberoende och behörig handläggare. Detta säkerställer en objektiv och rättssäker hantering.

Hur går rapportering till?

1. En rapport lämnas in genom att den som vill rapportera fyller i ett elektroniskt formulär i KPMG:s Visselblåsartjänst. Rapportering kan även göras via telefonsvar via KPMG:s Visselblåsartjänst eller telefonsvar kan den rapporterande personen även begära att få rapportera vid ett fysiskt möte.
2. Om den rapporterande personen önskar föra fortsatt dialog och/eller följa status i ärendet tilldelas den rapporterande personen ett unikt ärendenummer och lösenord för att kunna följa ärendet KPMG:s Visselblåsartjänst. Uppgifterna behöver sparas på ett säkert sätt.
3. KPMG ABs mottagningsenhet tar emot ärendet (och bekräftar mottagandet om den som rapporterat skapat ett konto för vidare kontakt eller lämnat kontaktuppgifter på annat sätt).
4. KPMG ABs mottagningsenhet gör en initial bedömning av ärendet.
5. Rapporten och den initiala bedömningen vidarebefordras till de inom MEKO förutbestämda kontaktpersonerna för vidare hantering och åtgärdsplanering. KPMG AB säkerställer att en rapport inte vidarebefordras till någon inom MEKO som berörs av rapporten.
6. MEKO beslutar om eventuella åtgärder.
7. Återkoppling lämnas till den som rapporterat, om personen skapat ett konto eller lämnat kontaktuppgifter på annat sätt.

Rätt till bekräftelse och återkoppling

Den rapporterande personen får en bekräftelse från KPMG AB att rapporten är mottagen inom sju dagar om det inte är så att den rapporterande personen har av sagt

sig denna bekräftelse eller om det finns skäl att tro att en bekräftelse skulle avslöja personens identitet.

KPMG AB återkopplar i skälig utsträckning till den rapporterande personen vilka åtgärder som har vidtagits och varför inom tre månader från det att en rapport har mottagits (eller om någon bekräftelse på mottagandet inte har lämnats, sju dagar från det att rapporten mottogs).

Om uppgifter som kan identifiera dig behöver lämnas ut informeras du innan utlämnandet sker, såvida detta inte riskerar att försvåra utredningen.

Olika vägar att rapportera om missförhållanden

- Extern rapportering av missförhållanden kan även ske till behörig myndighet. Information om vilka myndigheter som tar emot visselblåsarrapporter och hur rapportering går till finns på respektive myndighets hemsida, exempelvis Arbetsmiljöverket, Finansinspektionen och Integritetsskyddsmyndigheten. Offentliggörande

Innebär att information om missförhållanden görs tillgänglig för allmänheten, t.ex om den rapporterande personen själv publicerar uppgifter i sociala medier eller lämnar uppgifter till en journalist, som sedan publicerar dem

Särskilt om offentliggörande

Om rapportering sker via offentliggörande måste någon av följande förutsättningar föreligga för att personen ska skyddas genom visselblåsarlagen:

- en myndighet som har en extern rapporteringskanal har brustit i sin plikt att vidta åtgärder,
 - att missförhållandet innebär en risk för liv och hälsa eller
 - att den rapporterande personen har skälig anledning att anta att det föreligger en risk för repressalier.
- Meddelarfrihet och anskaffarfrihet

Enligt tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen har var och en grundlagsskyddad rätt att lämna uppgifter för publicering i media (meddelarfrihet). Det finns också en rätt att anskaffa information i syfte att offentliggöra den (anskaffarfrihet). Dessa rätter har begränsningar, exempelvis omfattas inte uppgifter där utlämnande skulle utgöra vissa allvarliga brott, såsom brott mot rikets säkerhet.